

INTRODUCCIÓ

Víctor Merino-Sancho

Aquest número dels *Quaderns de la Igualtat* de la URV probablement tracta qüestions pendents i que estan relacionades en molts sentits. D'una banda, calia fer una reflexió seriosa i rigorosa sobre una realitat del territori com els castells, l'expressió més coneguda d'entre les nostres tradicions i cultura, i en concret quin ha estat i quin és el paper de les dones. De l'altra, cal reconèixer el poder transformador i transformatiu, així com la rellevància social de les festes populars i tradicionals, en la creació de les nostres identitats i en la manera com es relacionem durant aquestes festes i com a societat.

Aquest ha estat el repte més complicat en l'elaboració d'aquest número, que no podia deixar de tractar ambdues qüestions aprofitant que s'ha atorgat la Distinció Maria Antònia Ferrer 2020 a la Comissió d'Equitat de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya. Per unanimitat es va valorar aquesta candidatura com a innovadora i institucional, amb caràcter trencador i amb molta importància en la cultura catalana i especialment a les nostres comarques. El jurat va insistir en la seva influència en les colles pel que fa a la lluita per la igualtat i la defensa dels drets de les dones al món casteller, com posa de manifest el fet que, a partir de la creació en l'àmbit de la coordinadora, s'ha impulsat l'aparició de protocols en cada colla. Lacte d'atorgament va estar presidit per la rectora i va anar precedit per la conferència "Tota pedreta fa marge: les lluites feministes als espais festius", impartida per la doctora Verònica Gisbert, professora de Sociologia de la Universitat de València.

El text d'aquesta conferència és un dels articles inclosos en aquest número dels *Quaderns*. Gisbert presenta un recorregut força interessant i amb una argumentació que li permet vincular les pràctiques quotidianes amb marcs conceptuals i epistemològics feministes que evoquen la necessitat de considerar les relacions i les presumpcions que trobem en els

diferents espais. La seva mirada crítica respon a aquests marcs que ara ens permeten valorar els temps, els espais, els rols, els valors assignats a dones i homes en temps de festes amb tot el que això pot significar. Les ciències formals han exclòs del seu àmbit d'investigació i interès durant massa temps aquests moments de cultura festiva. Ara bé, quan s'accedeix a estudiar i repensar aquests temps, es pot comprovar com també són moments en què es mantenen i reproduïxen les relacions i els ordres socials que ens formen i ens regulen cada dia. D'aquí la importància d'assenyalar, almenys, que són espais en els quals els sexismes persisteixen i calen estratègies feministes per abolir aquestes desigualtats.

Si el text de Gisbert suposa una reflexió crítica sobre aquests espais, l'informe "El paper de les dones a les estructures de poder de les colles castelleres", impulsat des de la CEPAC i amb la col·laboració de la URV, és el punt de sortida per comprendre aquesta realitat. Redactat per Anna Sánchez Aragón, Raquel Sans Guerra, Guillermo Soler García de Oteyza i Paloma Pontón Merino amb la col·laboració d'Inma Pastor Gosálbez, és un document pioner perquè per primera vegada es fa una diagnosi sobre la participació i el paper de les dones a les colles castelleres. Atès que és una de les festes objecte d'anàlisi de la conferència de Gisbert, aquest informe evidencia com encara persisteix una desigualtat entre homes i dones a les estructures (de poder, com bé afegeix l'informe) de les colles. És a dir, a les estructures administratives i a les estructures tècniques. Això permet també identificar les resistències i els avenços que s'han anat produint en un cas i en un altre. És interessant constatar com encara hi ha diverses posicions que persisteixen feminitzades, com ara els càrrecs que tenen a veure amb les cures, les secretaries o les caps de canalla, i d'altres que es resisteixen força a deixar de ser altament masculinitzades, com el càrrec de cap de colla.

La rellevància d'aquest document resideix en el fet de ser el primer informe d'aquestes característiques, però cal afegir-hi que l'anàlisi incorpora variables i comparacions que mostren les tendències que hi ha hagut i cap on sembla que es dirigeixen les colles i les dones que hi participen. Són clars exemples la distinció que es fa entre colles universitàries i convencionals, entre colles de zona tradicional i de zona no tradicional, entre d'altres. Això es complementa amb la valoració de les dones castelleres sobre les raons i els obstacles que han trobat per dedicar més temps a les colles o com les seves decisions no sempre han estat valorades o escoltades. Les

conclusions d'aquest treball aporten una radiografia acurada d'una realitat constant en les nostres societats.

Aquesta radiografia es completa amb el l'últim treball recollit en aquesta edició de Quaderns, "L'impacte de les comissions feministes a les colles castelleres universitàries", realitzat per la Sandra Segarra González. El treball, guardonat amb el IV Premi CEPAC, que el Centre de Prospectiva i Anàlisi dels Castells organitza amb el suport de la Biennal del Concurs de Castells i l'ajuntament de Tarragona, investiga com el desenvolupament de les comissions feministes a una colla castellera universitària influeix en la percepció de les violències masclistes de les membres d'aquesta.

La investigació, desenvolupada amb una metodologia mixta, conclou que les colles castelleres universitàries es troben en la primera fase del procés d'erradicació de les violències masclistes, es a dir en la fase de sensibilització, conscienciació i visibilització. L'autora senyala que les comissions feministes de les colles no són els únics agents que intervenen en la socialització de les colles castelleres; per tant, la sensibilització en perspectiva de gènere pot venir d'altres agents de l'entorn en general, universitari i social.

Amb aquesta missió de sensibilització aquests treballs ens conviden a recuperar la mirada crítica que ens aporta el feminisme per seguir denunciant les situacions de desigualtat allà on es produeixen, i per això estem segures que aquest número serà d'interès dins i fora del món casteller. Esperem també que animi la Comissió d'Equitat de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya a continuar la seva tasca tan necessària, així com les futures castelleres a seguir lluitant per arribar allà on vulguin.

